

Nije se u jugokomunističko vrijeme bojao pričati o svojoj pobijenoj subraći

O srećama i nesrećama uz fra Vojinu lulu*

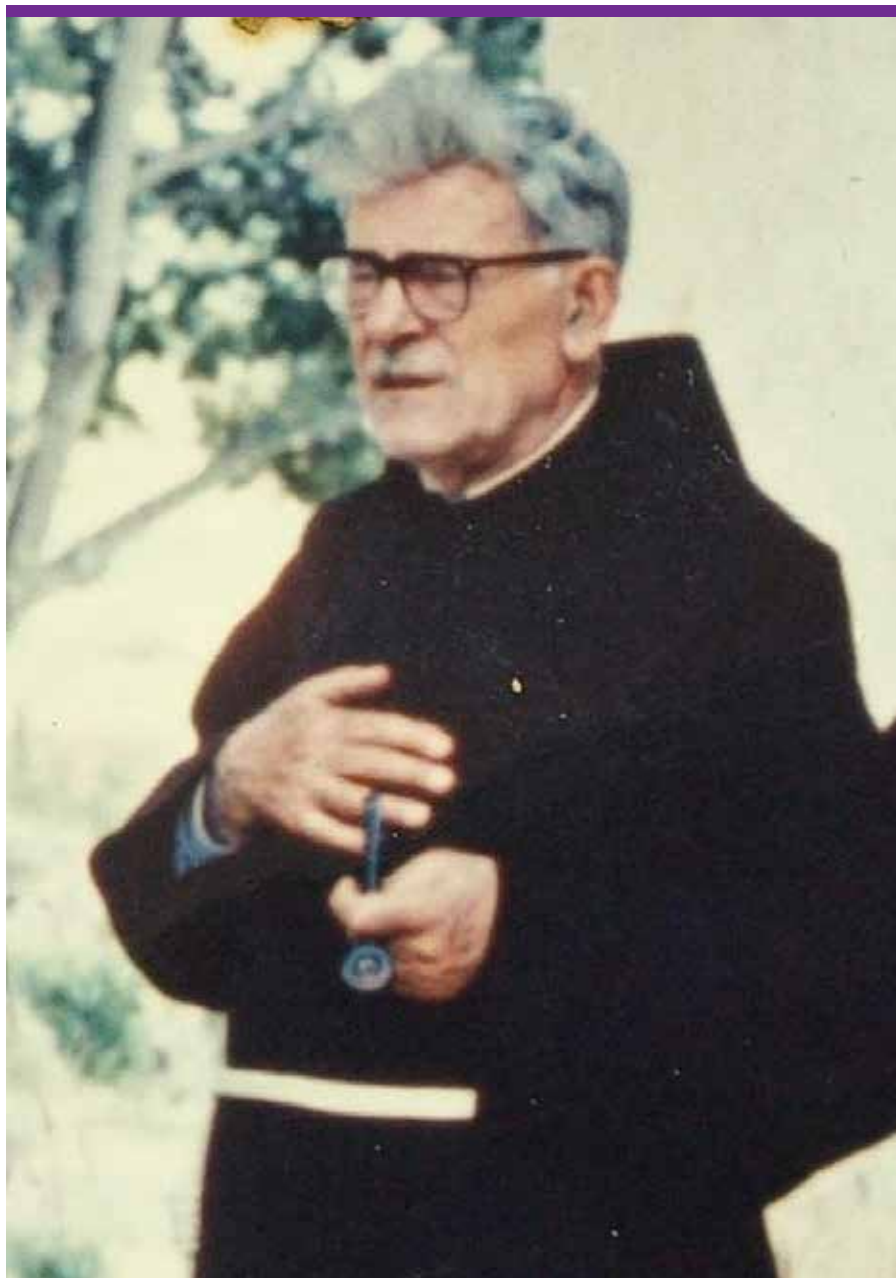
Unatoč teškoj tamnici
zadržao je istančani
smisao za šalu

PIŠE: FRA ŠIMUN ŠITO
ĆORIĆ

Bilo mi je također ugodno u toj ležernoj atmosferi družiti se sa svećenicima koji su tu dolazili na odmor**. Uz fra Ferdu, najviše se sjećam fra Voje Mikulića koji je bio dobar s našom obitelji još od vremena naše bake Ive, a volio mi pričati svoje zanimljive dogodovštine. Otkad se tamo u 16. stoljeću od američkih Indijanaca počeo duhan širiti po Europi, mislim da je malo tko s tolikim zadovoljstvom potezao svoju lulu i uz n u pričao svoje dogodovštine kao naš fra Vojo.

Kako je on bio župnik u mojoj župi Gradnići u to strašno tragično vrijeme, bila je to jedinstvena prigoda da iz prve ruke doznam više i štogod zapišem i o stravičnom ubojstvu župnika i kapelana u toj župi. Ta još uvijek o tim jezivim vremenima šutjelo se i nije se mnogo znalo. Poglavitito je to bilo dobro čuti od ovog fratra nedvojbeno originalnog profila koji mi je o tome tada tiho i rado pričao. I inače, imao je filmski život iza sebe. Filozofsko-teološki studij završio je nakon Prvog svjetskog rata u Paderbornu i Beču, studij prirodopisa u Beču i Beogradu, potom djelovao u gimnaziji na Širokom Brijegu kao profesor biologije i kemije, te vodio prirodoslovni i fizički kabinet te numizmatičku zbirku.

Na kraju Drugog svjetskog rata došao je za župnika u moju župu Gradniće,

odmah nakon što su partizani zajedno smakli i župnika i kapelana naše župe. Bili su to fra Filip Gašpar rodom iz Ambara, župa Roško Polje i fra Ćiril

Ivanković iz Rakitna. Odmah na početku veljače 1945. partizani su upali u župnu kuću u Gradničima, svezali njih dvojicu i odveli ih najprije u Musinu

* Tekst donosimo u izvorniku.

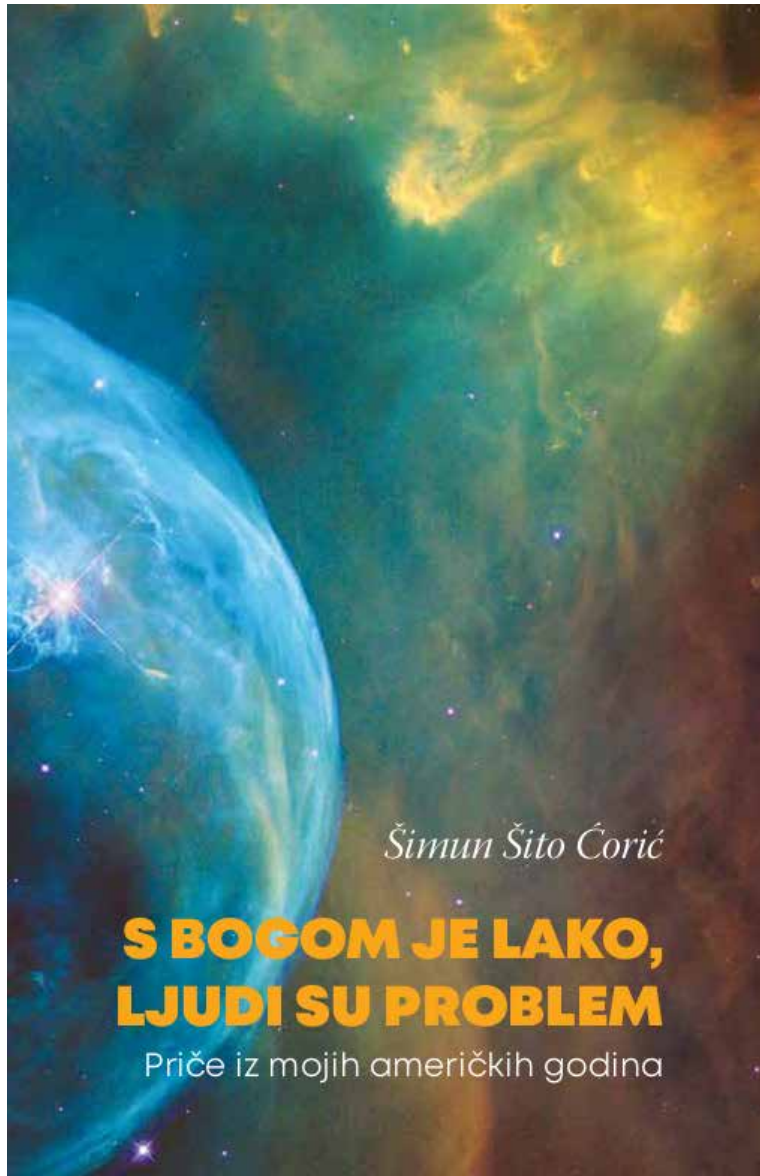
** Riječ je o franjevačkom samostanu u Slanom.

kuhinju u Čitluku te ih onda iza stare škole strijeljali.

Nakon nekoliko dana čobanice su nakon kiše u tom dijelu bacile u kupinu od zarasle drače, kupine i smreke svoje kabanice da se suše. Kad su ih na odlasku povukli s tog velikog žbunja, odjednom su čuli kako pade i zazvoni zvonce što se na misi upotrebljavalo za vrijeme Podizanja. Kad su povirili tamo, ugledali su u habitu dvojicu mrtvih fratara po kojima su bile razasute hostije i očito bačeno to zvonce. Pastirice su se dale u bijeg od silnog straha. Kad se to pročulo, mjesne vlasti su ih pokopale tamo malo dalje na osami, a tek nakon dvadesetak godina kosti su im gotovo krišom prenesene u mjesno groblje Podadvor.

Ovakva fra Vojina priča o njima dvojici slagala se s onom moje matere, samo što je ona njih dvojicu nazivala kao i svi ljudi u to vrijeme fra Pile i fra Čiro. Fra Vojo je odmah nakon ovog zločina došao za župnika u Gradniće. Godinu dana kasnije iz Gradnića je odveden u zatvor. Tamo je proveo oko godinu i pol, od toga oko sedamdeset dana u samici, zlostavljan, mučen glađu i žeđu te tučen do ludila. Provincija nakon njega nije imala koga poslati umjesto njega, pa je župa sve do 1952. bila bez župnika.

Sve sam to slušao i pitao se, što su sve strahovlada i strah u stanju od naroda učiniti?! U našoj župi sve se to

.....
Pastirice su ubijene franjevce našle u kupini, a tek nakon toga mjesne su ih vlasti pokopale na osami. Kada je stisak režima malo popustio, dostojno su pokopani u groblju. Koliko će još vremena proći da se iz naše svijesti uklone tragovi tog zločinačkog vremena? Samo Bog to znade.
 .....

.....
 zaboravilo, rijetko tko znade imena i tu stravičnu sudbinu ove dvojice ljudi, a

nitko se ne usuđuje ni ono što bi se bez veće opasnosti smjelo i moglo istaknuti. Bože, koliko će nam još trebati da se ovih satrapa riješimo i da nam iz kostiju strah iziđe?!

Nije meni fra Vojo pričao samo takve užase. Unatoč svemu, zadržao je istančani osjećaj za humor. Iz te vrste njegovih priča bilježim jednu iz njegovih studentskih dana. Jednom je s ostalim bogoslovima bio u Slanom na feriju. Isplovilo je njih desetak s nekom barkom malo dalje od slanske uvale, a onda je odnekud za kratko vrijeme naletjelo veliko nevrjeme i nezaustavljivo im barku vuklo prema otoku Šipanu. Jedva su izvukli žive glave i ostali cijelu noć na nekim stijenama na koje su se uspjeli izvući. Kako se nisu vratili u samostan, odmah se na sve stane pronio glas da su se svi utopili. Međutim, sutra se vri-

jeme smirilo, pa je njih i njihovu oštećenu lađu dovezao u Slano netko sa Šipana.

Dok je to popodne fra Vojo šećući u habitu uz more ispod samostana molio brevijar, naišla je neka žena i s najvećom tugom mu izrazila sućut zbog desetak bogoslova što su se jučer utopili.

– Hvala ti, draga moja! Eto, i ja sam ti jedan od njih – reče joj fra Vojo i razveseli onda ženu objasnivši što se točno dogodilo.

Šimun Šito Ćorić, *S Bogom je lako, ljudi su problem*, FRAM-ZIRAL, Mostar, 2021., str. 69. – 71. ✍

Iz sadržaja

IZ LJETOPIISA	4
STRATIŠTA	18
GLAS O MUČENIŠTVU	25
GLAS O ČUDESIMA	28
ODIJEK U PUKU	29
DJELA POBIJENIH	31
NATJEČAJ	34
POVIJESNE OKOLNOSTI	39
U SPOMEN	42

STOPAMA POBIJENIH

glasilo Vicepostulature postupka mučeništva »Fra Leo Petrović i 65 subrača«, XVII., 1 (32), Široki Brijeg, siječanj – lipanj, 2024.
Broj zaključen 31. prosinca 2023.

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK:
fra Miljenko Stojić, vicepostulator

LEKTURA I KOREKTURA:
Zdenka Leženić

ADRESA:
Kard. Stepinca 14, 88220 Široki Brijeg
Avenija G. Šuška 2, 10040 Zagreb

VEZA:
tel.: +387 39 700-325
faks: +387 39 702-936
e-pošta: mostar@pobijeni.info
internet: www.pobijeni.info

GRAFIČKI PRIJELOM I TISAK:
FRAM-ZIRAL, Mostar

GLASILO IZLAZI POLUGODIŠNJE:
siječanj i srpanj

Stare brojeve, osim ovoga posljednjeg, možete u pdf obliku preuzeti sa stranica portala pobijeni.info u poglavlju Izdavaštvo.

CIJENA POJEDINOG PRIMJERKA:
3 KM; 1,5 EUR

GODIŠNJA PRETPLATA (S POŠTARINOM):
BiH 8 KM; HR i EU 9 EUR; CH 9 CHF; SAD 14 USD;
Canada 14 CAD

SLANJE PRETPLATE, DOBROVOLJNIH PRILOGA...:

a) poštanskom uputnicom
b) UniCredit Bank d.d. Mostar; Korisnik: Hercegovачka franjevačka provincija; Svrha: prilog Vicepostulaturi tekući račun: 3381602276649744
devizni račun:
IBAN: BA393381604876650839
SWIFT: UNCRBA22

ISSN: 1840-3808

Urednikova riječ

FRA MILJENKO STOJIĆ

Dragi čitatelji!

Za vrijeme turskoga zlosilja franjevci su u Hum ili Hercegovinu dolazili iz Bosne i Dalmacije. Podnosili su žegu dana i sanjali o povratku u svoje krajeve gdje su prije Turaka imali crkve, samostane, svoj puk s njegovom kulturom i gospodarstvom. Pa se vratiše. Službeno to bi 23. srpnja 1846. kada na Širokom Brigu blagosloviše temelje crkve i samostana. A na njemu tada ničega nije bilo. Ni u njegovoj okolini. Pust, zapušten kraj s nepismenim pukom tamo u brdima.

Počeli su tako od ništice i krenuli prema visinama. Predvodili su svoj narod u izlasku iz tame i ropstva, kao što je nekada Mojsije predvodio svoj prema obećanoj zemlji. Pravili su putove, vodovod, započeli elektrifikaciju. No, ono glavno što su radili bilo je širenje vjere u jedinoga Boga Isusa Krista i pouzdanje u njegovo vodstvo. Za svoje đake i djecu iz okoline ustrojavali su školstvo, a nisu zaboravljali ni starije. Njih su opismenjivali i učili ih raznim vještinama u poljodjelstvu i svemu onomu čime su se bavili. Široki je Brig postao Grad na gori za hrvatski puk s obiju strana granice. Napajali su se tu vjerom, ali i umnim znanjem. Glasovitom je postala Franjevačka klasična gimnazija. No, za vrat im je sjela najprije prva Jugoslavija pokušavajući zaustaviti taj rast raznim pravnim smicalicama i udarcima žandarskih kundaka u rano jutro. Druga Jugoslavija jednostavno je ognjem i mačem poharala Široki Brig 1945. Život je naizgled stao. No, trgnuše se fratri, trgnu se narod. Mučenički su podnosili progon i dočekali slobodu.

Ovako ukratko izgleda povijest Širokoga Brijega. Sada se već primičemo 80. obljetnici te prijelomne 1945. Za tu prigodu namjera je u širokobriješkoj samostanskoj crkvi podići nove orgulje sa 66 registara posvećenih pojedinačno 66-orici ubijenih hercegovачkih franjevaca. Skup pothvat... Hoće li se uspjeti? U Božje ruke!

Živjet će Široki Brijeg i svi okolni krajevi dok budemo pošteno razmišljali. Biti nam je svoji na svome, ali to nije ni velikohrvatstvo, ni velikosrpstvo, ni velikobošnjaštvo. To je život.

Mir vam i dobro!

Dekret pape Urbana VIII.

U skladu s dekretom pape Urbana VIII. i uredbom II. vat. sabora izjavljujemo da ne želimo preteći sud Crkve kome se potpuno podvrgavamo. Riječi »mučenik«, »mučeništvo«, »čudesna« i slično imaju u ovom glasilu samo vrijednost ljudskog svjedočenja.

»Prema odredbama vrhovnog svećenika Urbana VIII., zabranjeno je da sluga Božji, bez prethodnog dopuštenja Svete Stolice, bude predmetom javnoga crkvenog štovanja. Te odredbe nipošto ne priječe privatnu pobožnost sluzi Božjem, niti spontano širenje njegova glasa svetosti ili mučeništva i znakova. (čl. 117, § 1. i 2.)

Ako nije pronađeno nepropisno štovanje, biskup ili njegov ovlaštenik pristupa sastavljanju izjave o neiskazivanju štovanja, tj. izjave kojom se potvrđuje da se odluke Urbana VIII. poštuju. (čl. 119, § 1.)«

Iz Upute Majka Svetaca